

УДК 305:32

**Статистичне дослідження Глобального індексу гендерного розриву для
України**

Анна Боса, Катерина Акбаш

Науковий керівник: канд.ф.-м. наук, доцент Акбаш К.С.

Центральноукраїнський державний педагогічний університет

імені Володимира Винниченка

***Анотація.** У статті проведено статистичний аналіз Глобального індексу гендерного розриву для України за весь час існування індексу. Коротко проаналізована методика побудови індексу, а саме досліджена структура індексу та формула розрахунку. Досліджена динаміка складових показників індексу з урахуванням основних соціально-політичних процесів, які вплинули на динаміку. Пораховані та проаналізовані коефіцієнти конкордації для кожного блоку показників. Також зроблений прогноз рейтингового значення Глобального індексу гендерного розриву для України на наступні три роки.*

***Ключові слова:** Глобальний індекс гендерного розриву, коефіцієнт конкордації, прогнозування.*

**STATISTICAL STUDY OF THE GLOBAL GENDER GAP INDEX FOR
UKRAINE**

Anna Bosa, Kateryna Akbash

**Scientific supervisor: Candidate of Physics and Mathematics Sciences, Docent
Akbash K.S.**

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University

***Abstract.** The article provides a statistical analysis of the Global Gender Gap Index for Ukraine over the entire time of the index's existence. The method of building the index is briefly analyzed, namely, the structure of the index and the calculation formula are investigated. The dynamics of the constituent indicators of*

the index were studied, taking into account the main socio-political processes that affected the dynamics. The concordance coefficients for each block of indicators were calculated and analyzed. A forecast of the rating value of the Global Gender Gap Index for Ukraine for the next three years was also made.

Keywords: Global gender gap index, concordance ratio, forecasting.

Постановка проблеми. Гендерні дослідження з кожним роком набувають все більшої популярності. Та і не дивно, тому як проблема гендерної нерівності у Світі винесена як третя ціль розвитку тисячоліття і полягає у сприянні гендерної рівності і розширенню прав жінок. Більшість міжнародних та європейських організацій готують щорічно великі аналітичні звіти в яких детально аналізують стан гендерної нерівності в країнах та регіонах Світу, що покращилося, що погіршилося. Також важливою складовою цих звітів є складні гендерні індекси, які створені для ранжування країн Світу за гендерною рівністю або нерівністю.

Дана стаття присвячена дослідженню Глобального індексу гендерного розриву для України, який рахує організація Всесвітній економічний форум з 2006 року [1].

Аналіз досліджень і публікацій.

Даній тематиці присвячена велика кількість публікацій, аналітичних звітів та європейських порталів. Крім науковців і аналітиків, які працюють над щорічним Звітом з Глобального гендерного розриву, ми маємо багато Звітів інших міжнародних та Європейських організацій, які досліджують проблеми гендерної рівності (див., наприклад, [2,3]).

Мета статті: статистичний аналіз Глобального індексу гендерного розриву для України та прогноз його рейтингових показників.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Методологія індексу залишається стабільною з моменту його початкової концепції в 2006 році, забезпечуючи основу для надійного аналізу між країнами та часових рядів [1].

У таблиці 1 наведена структура індексу, а саме сфери за якими розраховується індекс (субіндекси) та індикатори.

Таблиця 1. Структура Глобального індексу гендерного розриву

Субіндекс	Індикатор
Економічна участь і можливості	Рівень участі в робочій силі
	Рівність оплати праці за однакову роботу
	Приблизний зароблений дохід
	Законодавці, вищі чиновники та менеджери
	Професійно-технічні працівники
Рівень освіти	Рівень писемності
	Зарахування до початкової освіти
	Зарахування до середньої освіти
Здоров'я та виживання	Співвідношення статей при народженні
	Очікувана тривалість здорового життя
Розширення політичних можливостей	Жінки в парламенті
	Жінки на міністерських посадах
	Роки з жінкою/чоловіком на чолі держави (останні 50)

Загальний глобальний індекс гендерного розриву будується за допомогою чотириетапного процесу: перетворення індексів чоловіків та жінок на індекси гендерного паритету (ІГП); обрізання даних за «еталонним показником рівності»; розрахунок рейтингових показників для кожної країни [4].

Розглянемо показники Глобального гендерного розриву за чотирма основними субіндексами індексу у всьому Світі. Аналіз субіндексів має на меті пролити світло на те, які фактори найбільше впливають на глобальний гендерний розрив. Результати цього року, підсумовані на рисунку 1, показують, що в 146 країнах, охоплених індексом 2021 року, гендерний розрив у здоров'ї та виживанні скоротився на 95,8%, рівень освіти – на 94,4%, у економічній участі і можливостях на 60,3% і політичні повноваження на 22%.

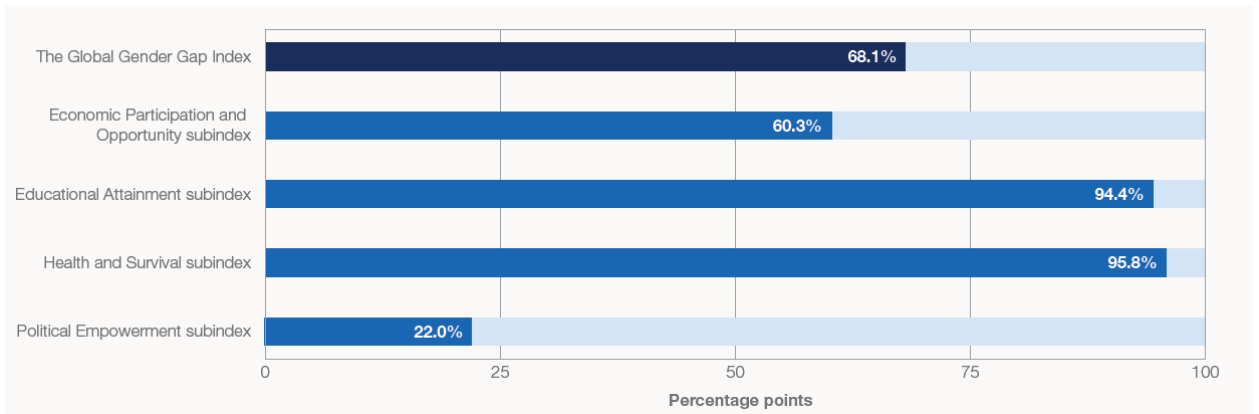

Рис. 1. Стан гендерних розривів за субіндексом. Відсоток усунення гендерного розриву у 2021 році

Для проведення статистичного аналізу ми використали всі Звіти Global Gender Gap Report починаючи з 2006 року по 2021 роки та зібрали всі 14 показників для жінок і для чоловіків та проаналізували динаміку їх зміни у часі.

У даній статті ми висвітliamo лише найбільш проблематичну сферу у контексті гендерної рівності для України – це Розширення політичних можливостей. На рис. 2-4 ми навели динаміку всіх індикаторів жінок та чоловіків за цією сферою, а також їх індекси гендерного паритету, які ми виокремили по окремій шкалі справа.

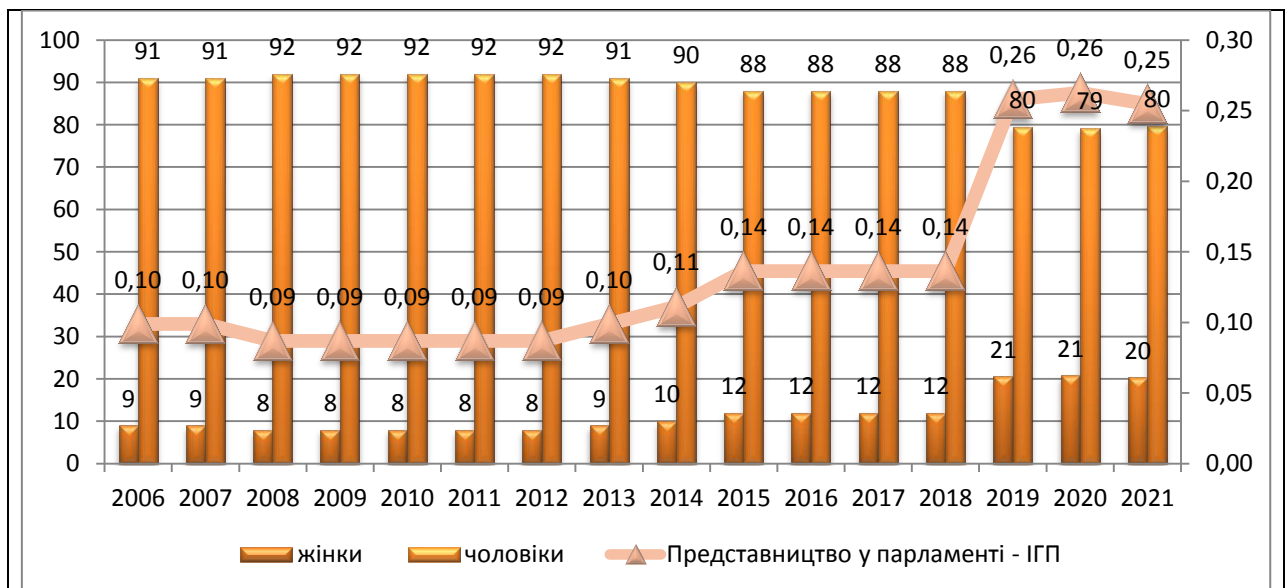

Рис. 2. Індекс гендерного паритету за представництвом у парламенті

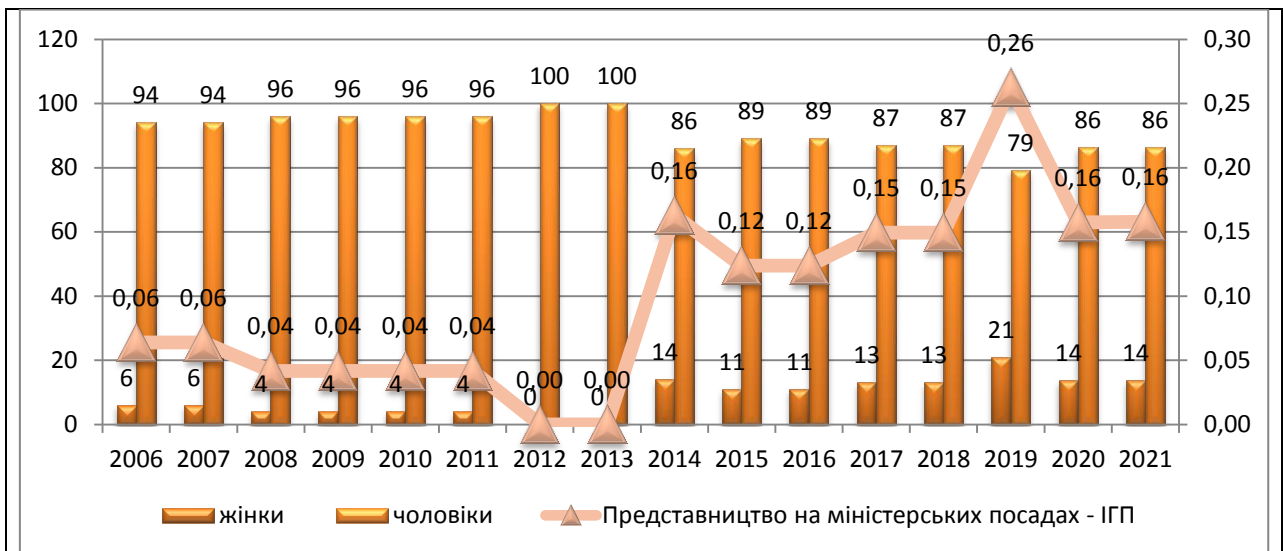

Рис. 3. Індекс гендерного паритету за представництвом на міністерських посадах

Рис. 4. Індекс гендерного паритету за кількістю років на чолі держави

Перший показник – це представництво у парламенті (рис. 2). З роками ситуація трохи покращується, але про гендерний паритет мова не йде. В останні роки представництво жінок у парламенті складає близько 20%. У розвиненій гендерно-нейтральних суспільствах цей показник близький до гендерного паритету.

Наступний показник – представництво на міністерських посадах, характеризується ще гіршими представництвом жінок (рис. 3).

Якщо у Верховній раді жінок-депутаток стає більше, то в Кабміні немає тенденції до гендерного балансу. На рис. 5 конкретизовані склади кабінетів міністрів України у різних роках [5].

Рис. 5. Гендерний склад кабінету міністрів України

У перших урядах незалежної України (уряди В.Фокіна і Л.Кучми) було лише по одній жінці, а в КМУ В.Масола та Є.Марчука – взагалі не було жінок, хоча кількісний склад КМУ був більше 40 осіб. По одній жінці було у КМУ П.Лазаренка, А.Кінаха, М.Азарова та А.Яценюка. По дві жінки було в урядах В.Ющенко, Ю.Тимошенко та А.Яценюка.

До гендерної рівності прагнув В.Гройсман. Із 26 осіб міністрів – 5 були жінки. В уряді О.Гончарука з 19 осіб міністрів було 6 жінок-міністрів. І поки що це максимальний показник.

У Кабінеті міністрів, який Д.Шмигала із 15 осіб маємо лише одну жінку – міністра соціальної політики М.Лазебна.

Отже, за даним показником ситуація з роками трохи покращується.

Останній показник блоку - кількість років на чолі держави (президент/прем'єр міністр) протягом 50 років, взагалі в Україні на дуже

низькому рівні. За всю історію незалежності в Україні ще не було жінки-президента або жінки на чолі Верховної ради.

Далі ми проаналізували узгодженість показників у блоках за допомогою коефіцієнтів конкордації (таблиця 2).

Таблиця 2. Таблиця конкордації для індексів гендерного паритету для всіх блоків показників

	Економічна участь і можливості	Рівень освіти	Здоров'я та виживання	Розширення політичних можливостей	Показники всіх блоків
N	16	16	16	16	16
W Кендала ^a	,923	,813	1,000	,584	,989
Хі-квадрат	59,070	26,000	16,000	18,677	189,922
ст.св.	4	2	1	2	12
Асимп. знач.	,000	,000	,000	,000	,000

Всі коефіцієнти конкордації є значущими, так як асимптотична значущість скрізь близька до 0 і, звичайно, менша за обраний рівень 0,05. Найбільша узгодженість у показниках блоку «Здоров'я та виживання». Фактично два ряди даних індексів гендерного паритету блоку мають функціональну залежність. Також дуже сильна узгодженість індексів гендерного паритету у першому блоці. Конкордація рівна 0,923. Найслабкіша узгодженість в останньому блоці, але коефіцієнт все рівно значущий. І загальна конкордація за всіма індексами гендерного паритету всіх блоків значуща і дуже висока (0,989). Це говорить про те, що для більшості показників динаміка вирівнювання індексів гендерного паритету схожа.

Ми проаналізували ряд рейтингових показників України за Глобальним індексом гендерного розриву та виконали прогноз рейтингів нашої країни на наступні 3 роки на основі моделей експоненційного згладжування.

У таблиці 3 наведені прогнози точкові оцінки та інтервальні оцінки для нашого ряду. На наступні три роки рейтингові показники України будуть знаходитись у межах від 72 до 75 позиції. Звичайно, довірчі інтервали дають ширші межі з імовірністю 95 %. За довірчими інтервалами позиції України будуть коливатися від 60ї до 88.

Таблиця 3. Прогнозні значення за моделлю Хольта

Модель		17	18	19
Ряд – рейтингові показники ГПР	Прогнозні значення	72,91	73,98	75,06
	UCL	85,68	86,82	87,96
	LCL	60,14	61,15	62,15

Висновки та перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження.

Таким чином провівши такий комплексний статистичний аналіз Глобального індексу гендерного розриву ми побачили, що найбільш проблемною областю у нас є блок показників Розширення політичних можливостей. Там є деякі покращення, але ця область потребує політичного втручання, щоб ми могли прийти до рівня значень гендерно-нейтральних країн.

Самі рейтингові показники Глобального індексу гендерного розриву за результатами прогнозування будуть збільшуватися, тобто гендерна рівність у нашій країні або залишатиметься на такому ж рівні, або буде покращуватися, але повільніше ніж в інших країнах Світу.

Подяки. Стаття підготовлена в рамках проекту ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH «Субнаціональна гендерна рівність: баланс цінностей ЄС та українських реалій», №101047451. Цей проект фінансується за підтримки Європейської Комісії. Ця публікація відображає лише погляди авторів, і Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

Бібліографія

1. The global gender gap report 2006
https://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2006.pdf
2. Gender Equality Index 2022: The COVID-19 pandemic and care
<https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2022-covid-19-pandemic-and-care>
3. 2021/22 HUMAN DEVELOPMENT REPORT <https://hdr.undp.org>

4. Global Gender Gap Report 2022

https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2022.pdf

5. Як змінювався гендерний склад Кабміну за час незалежності України. Аналітичний портал Слово і Діло.

<https://www.slovoidilo.ua/2020/03/06/infografika/polityka/yak-zminyuvavsya-hendernyj-sklad-kabminu-chas-nezalezhnosti-ukrayiny>